

KLİNİK ÇALIŞMA

İŞİTME ENGELLİ BİREYLERİN İLETİŞİMSSEL AMAÇLI SOSYAL MEDYA KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ

Odyolog Nedim TURGUT¹, Dr. Aykut BOZAN², Uzman Margut TURGUT³

¹Yunus Emre İşitme Engelliler Okulu, Mersin, Türkiye ²Medical Park Tarsus Hastanesi Kulak Burun Boğaz Kliniği, Mersin, Türkiye ³Yunus Emre İşitme Engelliler okulu, Mersin, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu araştırma ile işitme engelli bireylerin ve normal işiten akrabalarının iletişimsel amaçlı sosyal medya kullanım alışkanlıklarının incelenmesi amaçlandı.

Bireyler ve Yöntemler: Çalışmaya lise düzeyinde eğitimini sürdüren 58'i (36 kız, 22 erkek) işitme engelli, 63'ü (37 kız, 26 erkek) normal işiten toplam 121 birey dahil edildi. Çalışmaya katılan tüm bireylere 12 sorudan oluşan "Sosyal Medya Kullanma Analiz Anketi" uygulandı. Elde edilen veriler tanımlayıcı istatistiksel metotlar (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) ile birlikte, parametrik koşullara göre istatistiksel olarak gruplar arası karşılaştırma, araştırma değişkenleri arasında ilişki tarama yapıldı.

Bulgular: İşitme engelli bireylerin 39 (%68.4)'u, normal işiten bireylerin ise 49 (%77.8) sosyal medya kullanıcıları olduğunu, işitme engelli grubun 20 (%35.1)'si sosyal medyayı günlük 15'dak. ve daha az kullandığını, her iki grubun 19 (30.2)-(%33.3) kişisi ise 1 saat süreyle kullandıklarını belirttiler. Her iki grupta ebeveynlerin sosyal medya kullanma oranın benzer olduğu, çalışmaya katılan işitme engelli grubun 31 (%54.4)'i sosyal medyayı fotoğraf-video paylaşmak, normal işiten grubun 57 (%90.5)'si ise iletişim amaçlı kullandığını, işitme engelli bireylerin 49 (%86)'u sosyal medya kullanımı sırasında görüntülü konuşma ve işaret dilini kullandığını, her iki grubun ağırlıklı olarak WhatsApp sosyal medya ağını, araç olarak ise akıllı telefonu kullandıkları söylenebilir. Çalışmaya katılan iki grup arasında araştırma değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı. Grup içi karşılaştırmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken işitme cihazı kullanma ile sosyal medyayı kullanma süresi arasındaki ilişki orta düzeyde pozitif yönlü olarak değerlendirildi.

Sonuç: Çalışmaya katılan normal işiten ve işitme engelli bireylerin sosyal medyayı kullanma oranı, sıklığı, süresi, kullandıkları sosyal medya kanalı, kullanma amacı ve aracı değişkenleri beraber ele alındığında sosyal medyanın öğrenciler üzerinde önemli bir etkileşim aracı olduğu ve iletişimsel amaçlı olarak yaygın kullanıldığını söylemek mümkündür.

Anahtar Sözcükler: Sosyal medya, işitme engelli bireyler, iletişim

INVESTIGATION OF HABITS OF SOCIAL MEDIA PURPOSE FOR COMMUNICATION IN DEAF INDIVIDUALS

SUMMARY

Aim: In this study, in hearing impaired individuals and normal hearing individuals, communicational-based usage of social media habits are studied.

Individuals and Method: 121 individuals were involved in the study and they were high school students. 58 of them were hearing impairment (36 female, 22 male) and 63 of them were normal hearing individuals (37 female, 26 male). "Social Media Usage Analysis Survey" which included in 12 questions was completed by all individuals in this study. The collected data was analyzed by the identifying statistical methods (frequency, percentage, arithmetic mean, variance), then statistical comparisons according to the parametric conditions were made.

Results: 39(%68.4) of hearing impaired individuals and 49 (%77.8) of normal hearing individuals stated that they would use the social media. 20 (%35.1) individuals from the hearing impaired group said that they would use social media 15 or less minutes per day and on average 19 (30.2)-(%33.3) people from both groups said that they would use the social media for an hour per day. It could be said that the parents of both of groups usage of social media ratio was similar. 31(%54.4) individuals from the hearing impaired group were using the social media to share photographs or videos whereas 57 (%90.5) individuals from the normal hearing group were using the social media to communicate. 49 (%86) of the hearing impaired group was doing video chats and was using of sign language on the social media. It could be stated that both groups were mostly on Whatsapp and they were using smartphones as a device for accessing to social media. No statistical difference was found between the included groups. As much inter-group comparisons were not statistically significant, there was a positive correlation between using for the hearing device the duration of social media use.

Conclusion: When dealing with the ratio of using the social media, the time and frequency they spend on it, way they use to communicate, the aim of using it, the device that they use to access the social media for both groups, it could be said that social media is an important way of communication.

Keywords: Social media, Deaf individuals, communication

İletişim kurulacak yazar: Dr. Aykut Bozan, Medical Park Tarsus Hastanesi Kulak Burun Boğaz Kliniği, Mersin, Türkiye, E-mail: aykbzn@gmail.com

Gönderilme tarihi: 15 Kasım 2016, revizyonun gönderildiği tarih: 29 Aralık 2016, yayın için kabul edilme tarihi: 01 Ocak 2017

GİRİŞ

İletişim teknolojilerindeki yenilikler insanlara, düşüncelerini ve eserlerini paylaşacakları olanaklar yaratan, paylaşım ve tartışmanın esas olduğu bir ortam sunmaktadır. Bu yeniliklerin en önemlilerinden biri de internet tabanlı sosyal medya

araçlarıdır. Sosyal medya, sürekli güncellenebilmesi, çoklu kullanıma açık olması, sanal paylaşımına olanak tanınması açısından önemli bir iletişim aracıdır. İnsanlar sosyal medyada günlük düşüncelerini yazmakta, bu düşünceler üzerine tartışabilmekte ve yeni fikirler ortaya koyabilmektedirler. Ayrıca kişisel bilgilerinin yanında çeşitli fotoğraflar, videolar, paylaşabilmektedirler¹.

İletişim gerek kişinin sosyalleşmesi gerekse bulunduğu toplumun kültürel bilgisini edinmede önemlidir². İletişimsel güçlükler ile karşılaşan işitme engelli bireyler³, bu güçlükleri aşmak için, normal işiten bireylerden daha fazla gayret sarf etmekte ve çeşitli iletişim yöntemleri kullanmak zorunda kalmaktadırlar⁴⁻⁶. İnternet, iş ve yaşam alanımızın her noktasına bilgiyi gönderme ve erişirme özelliği bakımından bir iletişim devrimi gerçekleştirmiştir. Bu bakımdan internet, modern iletişim sisteminin en önemli destekçisi konumundadır. Gelişen toplum gibi işitme engelli bireyler tarafından internet, özellikle sosyal medya yoğun olarak kullanılmaktadır⁷.

Bu araştırma ile XXXXXXXX ili XXXX XXXXXX XXXXX Özel Eğitim Meslek Lisesi ile XXXXXXXX Ticaret ve Sanayi Odası Anadolu Lisesi öğrencileri örnekleminde işitme engelli bireylerin ve normal işiten akrabalarının iletişimsel amaçlı sosyal medya kullanım alışkanlıklarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

HASTALAR VE YÖNTEM

Bu çalışmaya lise düzeyinde eğitimini sürdüren 58'i (36 kız, 22 erkek) işitme engelli, 63'ü (37 kız, 26 erkek) normal işiten toplam 121 öğrenci dahil edildi. Çalışmaya katılan bireylerin 48 (%39,7)'ü erkek, 73 (%60,3)'si kız idi. Çalışmaya katılacak işitme engelli bireylerin odyolojik bilgileri, tıbbi tanı ve sağlık kurulu raporlarından okul öğrenci bireyselleştirilmiş eğitim programı dosyalarından alınmıştır. Bu çalışma için XXXXX Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 03.05.2016 tarih ve 4945270 sayılı kararı ile onay alındı. Ayrıca çalışmaya katılan çocukların ebeveynlerine "Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu" imzalatılarak çalışma için izin alındı.

Çalışmaya katılan tüm bireylere 05-14.06.2016 tarihleri arasında "Sosyal Medya Kullanma Analiz Anketi" uygulanarak veri toplama işlemi gerçekleştirildi (Ek 1). Anket araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olup 12 sorudan oluşmakta idi. Anketin 1-4. soruları katılımcılar hakkında demografik bilgileri, 5-12. sorular ise iletişimsel amaçlı sosyal medya kullanma alışkanlıklarını sorgulama amaçlı desenlendi. Anket doldurma işlemi bireysel uygulama metodu ile yapıldı. Uygulama esnasında isteyen işitme engelli bireylere işaret dili tercümanı yardımcı oldu. Elde edilen veriler SPSS

12.0 (SPSS Inc., Chicago, IL, USA) bilgisayar programı kullanılarak tanımlayıcı istatistiksel metotlar (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) ile birlikte, parametrik koşullara göre istatistiksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkta t-testi ve araştırmanın değişkenleri arasında korelasyon analizi uygulandı. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

BULGULAR

Çalışmaya dahil edilen toplam 121 katılımcıdan işitme engelli bireylerden biri anketi eksik doldurması nedeniyle çalışma dışı bırakılarak 120 birey ile çalışma tamamlandı. Çalışmaya dahil edilen işitme engelli bireylerin işitme düzeyleri, havayolu işitme eşikleri 0.25-6 kHz, kemik yolu işitme eşikleri ise 0.5-4 kHz saf ses ortalamasına göre sınıflandırıldı (8,9). Buna göre işitme engelli bireylerin ikisi orta-ileri, sekizi ileri, kırk yedisi ise çok ileri derece işitme kayıplı idi. Bunların 12 (%21.1)'si unilateral, 6 (%10.5)'si bilateral işitme cihazı, 1 (%1.8)'i koklear implant kullanmakta idi. Katılımcıların büyük çoğunluğu 38 (%66.7) herhangi bir cihaz kullanmıyor idi ayrıca bu grup iletişim yöntemi olarak işaret dili kullanıyor idi. Katılımcıların "Sosyal Medya Kullanma Analiz Anketi"ne verdikleri yanıtlara ilişkin bulgular incelendiğinde; Sosyal medya kullanıp kullanmama ve kullanma sıklığının sorgulandığı maddeye ilişkin bulgular Tablo 1'de gösterilmiştir. İşitme engelli bireylerin 39 (%68.4)'u, normal işiten bireylerin ise 49 (%77.8) sosyal medya kullanıcıları olduğunu ve günlük ile haftalık düzeyde farklı sıklıkta kullandıklarını belirttiler.

Sosyal medya kullananların ne kadar süre ile kullandıklarını belirlemek istendiği soruya çalışmaya katılan her iki grubun yanıtları Tablo 2'de gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde işitme engelli grubun 20(%35.1) kişisi 15'dak. ve daha az kullandığını, ikinci yoğun kullanım süresi olarak ise normal işiten grup ile işitme engelli grup aynı olarak sırasıyla 19 (%33.3)-19 (30.2) 1 saat süreyle kullandıkları görülmektedir.

Kullanılan sosyal medya kanalı ile ilgili bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir. Her iki grubun ağırlıklı olarak işitme engelli ve normal işiten sırasıyla 44 (%77.2), 54 (%85.7) ile WhatsApp sosyal medya ağını kullandıkları söylenebilir.

Sosyal medya kullanma amacına ilişkin bulgular ise Tablo 4'te gösterilmiştir. İşitme engelli grubun 31 (%54.4)'i sosyal medyayı fotoğraf-video paylaşmak için kullanırken, normal işiten grubun ise 57 (%90.5)'si iletişim için kullandığını belirttiler.

Sosyal medyaya ulaşmak için hangi aracı kullanıyorsunuz? Sorusuna çalışmaya katılan her iki grup (işitme engelli grup 47 (%82.5), normal işiten grup 57 (%90.5)) yoğun olarak akıllı telefon yanıtını verdi.

Evebeynlerin sosyal medya kullanma durumunu sorgulayan bölüme verilen yanıtlar ise Tablo 6'da gösterilmiş olup, her iki grup arasında benzerlik olduğu gözlenmektedir. Sosyal medya kullanımı sırasında işitme engelli bireylerin 49 (%86)'u görüntülü konuşma ve işaret dilini, 10 (%17.6)'u işaret dilinin yanı sıra yazılı mesajı, 2 (%3.5)'si ise işaret diline ek olarak konuşmayı da kullandığını belirttiler.

Çalışmaya katılan normal ve işitme engelli iki grup arasında sosyal medya kullanımı ve sıklığı, sosyal medya kullanım süresi, evebeynlerinin sosyal medya kullanması açısından karşılaştırma yapıldı. İki grup arasında sosyal medya kullanımı ve sıklığı yönünden elde edilen fark istatistiksel olarak anlamlı

bulunmadı ($p=0,930$; $p>0,05$). Her iki grubun evebeynlerinin sosyal medya kullanma durumu yönünden karşılaştırıldı, iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p=0,947$; $p>0,05$). Ancak sosyal medya kullanım süresi bakımından iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p=0,006$; $p<0,05$).

Grup içi karşılaştırmalar işitme engelli grup için uygulanarak bulgular Tablo 7'de gösterilmiştir. İşitme engelli grupta sosyal medya kullanımı ve sıklığı ile sosyal medya kullanım süresi, evebeynlerinin sosyal medya kullanması, kullanılan sosyal medya kanalı, işitme cihazı kullanma durumu değişkenleri arasında ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmaz iken, işitme cihazı kullanma durumu ile sosyal medya kullanım süresi arasındaki bulgu orta düzeyde pozitif yönlü ilişki şeklinde değerlendirildi ($r=0,302$; $p=0,031$; $p<0,05$).

Tablo 1. Sosyal medya kullanıyor musunuz? Kullanıyor iseniz hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?

	İşitme Engelli		Normal İşiten	
	Frekans(n)	%	Frekans(n)	%
Kullanmıyor	18	31.6	14	22.2
Günde bir kez	29	50.9	43	68.2
Günde birkaç kez	5	8.8	1	1.5
Haftada birkaç kez	3	5.3	4	6.3
Ayda birkaç kez	2	3.5	1	1.5

Tablo 2. Sosyal medya kullanıyor iseniz ne kadar süre kullanıyorsunuz?

	İşitme Engelli		Normal İşiten	
	Frekans(n)	%	Frekans(n)	%
15'dak az	20	35.1	10	15.9
30'dak	5	8.8	9	14.3
1 saat	19	33.3	19	30.2
1-3 saat	2	3.5	12	19
3-6 saat	2	3.5	8	12.7
6+saat	3	5.3	4	6.3

Tablo 3. Hangi sosyal medya kanalını kullanıyorsunuz?

	İşitme Engelli		Normal İşiten	
	Frekans(n)	%	Frekans(n)	%
Facebook	36	63.2	40	63.5
Twitter	3	5.3	17	27
Skype	18	31.6	10	15.9
WhatsApp	44	77.2	54	85.7

Tablo 4. Sosyal medya kullanma amacınız?

	İşitme Engelli		Normal İşiten	
	Frekans(n)	%	Frekans(n)	%
Rahatlamak	7	12.3	21	33.3
İletişim	23	40.4	57	90.5
Yeni arkadaşlar edinmek	23	40.4	6	9.5
Eğitim	12	21.1	21	33.3
Fotoğraf-Video paylaşmak	31	54.4	26	41.3

Tablo 5. Sosyal medyaya ulaşmak için hangi aracı kullanıyorsunuz?

	İşitme Engelli		Normal İşiten	
	Frekans(n)	%	Frekans(n)	%
Akıllı telefon	47	82.5	57	90.5
Tablet	6	10.5	15	28.3
Dizüstü bilgisayar	7	12.3	18	28.6
Masaüstü bilgisayar	13	22.8	12	19

Tablo 6. Anne-babanızın sosyal medya kullanma durumu?

	İşitme Engelli		Normal İşiten	
	Frekans(n)	%	Frekans(n)	%
Her ikisi de kullanıyor	20	35.1	29	46
Hiçbiri kullanmıyor	18	31.6	18	28.6
Anne kullanıyor	2	3.5	6	9.5
Baba kullanıyor	17	29.8	10	15.9

Tablo 7. İşitme engelli gruptan elde edilen korelasyon değerleri (n=57).

Değişkenler	1	2	3	4	5
(1) Sosyal medya kullanma	1	0,728	0,051	0,393	0,680
(2) Sosyal medya kullanma süresi		1	0,483	0,334	0,031*
(3) Evebeynlerin sosyal medya kullanma durumu			1	0,338	0,161
(4) Kullanılan sosyal medya kanalı				1	0,213
(5) İşitme cihazı kullanma durumu					1

Spearman's rho
*. Correlation is significant at the 0.05 level.

Ek 1. Sosyal Medya Kullanma Analiz Anketi

Tarih:				
1- Cinsiyet	Kız:		Erkek:	
2- Yaş	16-16 ()	17-19 ()	19+()	
3- Sınıf düzeyi	9. sınıf ()	10. sınıf ()	11. sınıf ()	12. sınıf ()
4- İşitme kaybı derecesi				
Hafif ()	Orta ()	Orta-ileri ()	İleri ()	Çok ileri ()
5- Kullandığı işitmeye yardımcı cihaz				
Bilateral işitme cihazı ()	Unilateral işitme cihazı ()	Koklear implant ()	Kullanmıyor ()	
6- Sosyal medya kullanım sıklığı				
Günde bir defa ()	Günde birkaç defa ()	Haftada birkaç defa ()	Ayda birkaç defa ()	
Kullanmıyorum ()				
7- Sosyal medya kullanım süresi				
15 dk'dan az ()	Yaklaşık yarım saat ()	Yaklaşık 1 saat ()		
1-3 saat ()	3-6 saat ()	6 saatten fazla ()		
8- Kullanılan sosyal medya kanalı				
Sms ()	Skype ()	Facebook ()	Whats App ()	Twitter () e-mail ()
9- Sosyal medya kullanım amacı				
Rahatlamak için ()	İletişim için ()	Yeni arkadaşlar edinmek için ()		
Fotoğraf-video paylaşmak için ()	Eğitim için ()			
10- Kullanılan iletişim kanalı				
Görüntülü konuşma ()	Yazılı mesaj ()	Konuşma ()	İşaret dili ()	
11- Sosyal medya için kullanılan araç				
Akıllı telefon ()	Dizüstü bilgisayar ()	Masaüstü bilgisayar ()	Tablet ()	
12- Evebeyn sosyal medya kullanımı				
Anne kullanıyor ()	Baba kullanıyor ()	Her ikisi de kullanıyor ()	Hiçbiri kullanmıyor ()	

TARTIŞMA

Bilgi alışverişi, iletişim gibi teknolojide çok hızlı değişimin yaşandığı günümüzde, sosyal medya zaman ve mekan sınırlaması olmadan paylaşımın, tartışmanın esas olduğu bir insani iletişim şeklidir. Bu anlamda sosyal medya, kullanıcılarına sosyalleşme, diğer kişiler ile iletişimde bulunma, tanıdıkların amaç, yaşam ve hedefleri gibi detayları birbirleriyle paylaşma, anlık gelişmelerle aktarımların

birçok kişi tarafından bilinmesini sağlama gibi çift yönlü iletişim imkanı sunar.

Sosyal medya kullanımının sorgulandığı çalışmalarda normal bireylerin yanı sıra engelli bireyler tarafından da yoğun olarak kullanılmakta olduğu görülmektedir^{2,6,7}. Çalışmamızda sosyal medya kullanma oranı ve kullanma sıklığının sorgulandığı maddeye ilişkin olarak işitme engelli bireylerin 39 (%68.4)'u, normal işiten bireylerin ise 49 (%77.8) sosyal medya kullanıcısı olduğunu belirttiler. Sosyal

medya kullanma oranı her iki grup arasında yüksek düzeyde benzer şekilde ve literatür ile uyumlu olarak bulundu. Vural ve ark.¹, normal işiten bireylerin sosyal medya kullanım sıklığını %67.4 ile "Her gün" olarak, Bodemann¹⁰ ise işitme engelli bireylerin sosyal medya kullanma sıklığını "Günde birkaç kez" % 60 oranında bildirdi. Bizim çalışmamıza katılan işitme engelli bireylerin 29 (% 50.9)u, normal işiten bireylerin ise 43 (%68.2)'ünün literatürle uyumlu olarak "Günde birkaç kez" sosyal medya kullandıklarını belirttiler. Bu durum sosyal medyanın normal işiten bireyler gibi aynı kullanım sıklığında işitme engelliler tarafından da kullanıldığı şeklinde yorumlanabilir. Vural ve ark.¹ çalışmalarına katılan normal işiten bireylerin %53,6'sının günde 1-3 saat arası zamanını internette geçirdiğini belirtmektedir.

Çalışmamıza katılan normal işiten ve işitme engelli bireylerin sırasıyla 19 (%30.2)-19 (%33.3)'u 1 saat sosyal medya sitelerinde vakit geçirmekte iken, işitme engelli bireylerin 20'si (%35.1) ise 15'dakika ve daha az vakit geçirdiklerini belirttiler. Normal işiten bireylerin 12 (%19)'u 1-3 saat vakit geçirdiklerini belirttiler. Ayrıca normal işiten bireylerin diğer kullanım süreleri işitme engelli bireylerden daha fazla olduğu görüldü.

Asuncion ve ark.² farklı engelli gruplarında (n=1189) yaptıkları çalışmada 614 katılımcının Facebook, 279 kullanıcının Skype ve 162 kullanıcının Twitter sosyal medyayı kullandığını bildirdiler. Bodemann¹⁰, işitme engelli bireylerin ağırlıklı olarak kullandıkları sosyal medya araçlarını SMS, Facebook ve Twitter olarak tanımladı. Bizim çalışmamızda katılımcıların aynı anda bir ve/veya daha fazla sosyal medya ağını kullandıkları belirtti. İşitme engelli bireylerin 44 (%77.2)'ü, normal işiten bireylerin ise 54 (%85.7)'ü WhatsApp sosyal medya ağını kullandığını belirledi. Çoğunlukla kullanılan bir diğer sosyal medya ağı ise işitme engelli bireylerin 36 (%63.2)'sının, normal işiten bireylerin 40 (%63.5)'inin kullandığı Facebook olduğu gözlemlendi ve bu durum literatür ile uyumlu olarak değerlendirildi. Kaya ve ark.¹¹ yüksek okul mezunu işitme engelli bireyler ile yaptıkları çalışmalarında, çalışmaya katılan bireylerin yoğun olarak Facebook sosyal medya ağını iletişim amaçlı kullandıklarını bildirdiler. Bizim çalışmamızda işitme engelli bireylerin yaklaşık yarısı 31 (% 54.4) sosyal medya kullanma amacını fotoğraf-video paylaşmak olarak tanımlarken, normal işiten bireylerin 57 (% 90.5)'i iletişim amaçlı kullandığını belirtmektedir. Bu durum normal işiten bireylerin sosyal medyayı öncelikli olarak iletişimsel amaçlı ikincil olarak ise eğlence amaçlı kullandıkları şeklinde yorumlandı. Her iki grupta belirtilen birincil amacın yanı sıra bir ve/veya daha fazla kullanım amacı olduğu gözlemlendi.

Akıllı telefonlar, kolay taşınabilir ve kullanışlı olması, özel dizaynı, sürekli internet erişimi sağlayabilmesi, birçok sosyal medya ağı ve uygulama çeşitliği nedenleri ile hem işitme engelli hem de normal işiten bireyler tarafından tercih edilmektedir. Chang ve ark.¹² yeni iletişim teknolojisi olarak akıllı telefonların çok çeşitli derecede işitme kayıplı olan bireyler tarafından yoğun olarak kullanıldığını belirtmişlerdir. Bizim çalışmamızda işitme engelli bireylerin 47 (%82.5)'si, normal işiten bireylerin 57 (%90.5)'i akıllı telefon kullanmakta idi. Literatürle uyumlu bulunan bu durumun iletişimde yeni teknolojik imkan sağlayan akıllı telefon cihazlarının normal işiten bireyler ile işitme engelli bireyler arasındaki iletişim açığını kapatmaya yardımcı olduğu şeklinde yorumlandı.

Morris ve ark.¹³ genç bireylerin yaşlılara oranla daha fazla sosyal medya kullandıklarını belirtmişlerdir. Çalışmamızda ise hem işitme engelli bireylerin hem de normal işiten bireylerin ebeveynlerinin sosyal medya kullanma durumları benzer şekilde bulundu. Her iki grupta aynı şekilde sadece annenin sosyal medya kullanma durumu çok az bulunmuş iken, hem annenin hem babanın aynı anda kullanma oranı daha yüksek bulundu.

İşaret dili ile ilgili yapılan çalışmalarda işaret dili kullanan işitme engelli bireylerin Facebook vasıtasıyla bir birleriyle görüntülü ve işaret dili kullanarak iletişimde bulunmayı tercih ettikleri belirtilmektedir¹¹. Bizim çalışmamızda sosyal medya kullanımı sırasında çalışmaya katılan işitme engelli bireylerin 49 (%86)'u görüntülü konuşma ve işaret dilini, 10 (%17.6)'u işaret dilinin yanı sıra yazılı mesajı kullanmakta idi. Araştırma kapsamında kullanılan sosyal medya kanalı ve kullanma amacı bulguları birlikte değerlendirildiğinde bu sonuç daha anlaşılabilir olmaktadır. Çalışmaya katılan işitme engelli bireylerin bu tercihleri, işitme cihazı kullanım oranının çok düşük olması, sözel dil gelişimlerinin olmayışı veya telefon ile iletişim kuramamaları gibi iletişim alanındaki eksiklikleri ile açıklanabilir. Sosyal medya; işitme engelli bireylere akıllı telefon kullanma ile sosyal medya ağları üzerinde yazarak, işaret dili kullanarak görsel iletişim sağlamalarına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Bu çalışma sosyal medyanın bu denli sık kullanıldığı toplumlarda farklı değişkenler açısından yapılacak diğer çalışmalara ışık tutabilir.

Sonuç olarak çalışmaya katılan normal işiten ve işitme engelli bireylerin sosyal medyayı kullanma oranı, sıklığı, süresi, kullandıkları sosyal medya kanalı, kullanma amacı ve aracı değişkenleri beraber ele alındığında sosyal medyanın öğrenciler üzerinde önemli bir etkileşim aracı olduğu ve iletişimsel

amaçlı olarak yaygın kullanıldığını söylemek mümkündür.

KAYNAKLAR

1. Vural ZBA, Bat M. Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. Journal of Yasar University. 2010; 20(5): 3348-3382.
2. Asuncion JV, Budd J, Fichten CS, Nguyen MN, Barile M, Amsel R. Social media use by students with disabilities. Academic Exchange Quarterly. 2012; 16(1): 30-35.
3. Turğut N, Karlıdağ T, Başar F, Yalçın Ş, Kaygusuz İ, Keleş E, Birkent ÖF. İşitme engelli 10-14 yaş arası çocuklarda işitme düzeyi ile yazılı dil becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi Kulak Burun Bogaz İhtis Derg. 2015; 25(1): 32-38.
4. Bowe F, Deaf and hard of hearing Americans' instant messaging and e-mail use: a national survey. American Annals of the Deaf. 2002; 147 (4): 6-10.12592800
5. Johnston T, Napier J. Medical signbank: bringing deaf people and linguists together in the process of language development. Sign Language Studies. 2010; (2), 115-135.
6. Valentine G, Skelton T, An umbilical cord to the world: the role of the internet in D/deaf people's information and communication practices. Information, Communication&Society. 2009; (12) 1: 44-65.
7. Power M, Power D, Horstmanshof L. Deaf people communicating via SMS, TYT, relay services, fax and computer in Australia. J. Deaf Stud. Deaf Educ. (2007) 12 (1): 80-92.
8. Şerbetçioğlu B, Çelik O. Otoloji ve nöro-otolojide öykü, muayene ve değerlendirme. In: Çelik O, editör. Kulak Burun Boğaz Hastalıkları ve Baş Boyun Cerrahisi. 2. Baskı. İstanbul: Turgut Yayıncılık; 2002. s. 1-30.
9. Schlauch RS, Nelson P. Pure tone evaluation. In: Katz J, editor. Handbook of Clinical Audiology. 6th ed. Philadelphia: Lippincott Williams Wilkins 2009. p. 30-49
10. Bodemann MA. Building interaction with an isolated population through social media: The deaf community. Rehabilitation, Human Resources and Communication Disorders Undergraduate Honors Theses. 2012; (5): 13.
11. Kaya Z, Öztekin Anay M, Girgin MC. Anadolu üniversitesi engelliler entegre yüksekokulu mezunlarının sosyal paylaşım ağları yoluyla izlenmesi süreci. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2015; 15: 139-159.
12. Chang CM. New Media, New technologies and new communication opportunities for deaf/hard of hearing people. International Conference on Communication, Media, Technology and Design 24 - 26 April 2014, Istanbul – Turkey.
13. Morris JT, Mueller JL, Jones ML, Use of social media during public emergencies by people with disabilities. West J Emerg Med. 2014 Aug; 15(5): 567–574.